

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Testimonia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

um, id est, qua persona Pater & Filius accendunt novam lucem, novus
morus Deo placentes, iusticiam & vitam, in cordibus renascuntur.
Et tunc tunc adest Spiritus sanctus in cordibus, cum ea regit, movet
& accendit, vt 1. Cor. 3. dicitur: Templum Dei estis, & Spiritus Dei
habitatur in vobis. Hæc gubernatio & sanctificatio vocatur actio spe-
cialis Dei. Vt autem Filius nascitur cogitatione, ita Spiritus sanctus
procedit à voluntate Patris & Filij, voluntatis enim est agitare, mo-
gere, sicut & cor humanum non imagines, sed Spiritus seu habi-
gignit.

TESTIMONIA.

MATTH. ultimo: Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij,
& Spiritus sancti. Hic nominatim tres personas recenset, & tribuit
eis parem potentiam & honorem. Voluit enim Christus in hac pri-
ma ceremonia complecti summam Euangelij. Quare simul & testifi-
catur recipi nos à Deo, & docet quis sit Deus, quem Deum inuoca-
mus, & quid nobis donet. Ego baptizo te in nomine Patris, & Filij, &
Spiritus sancti, id est, Ego testificor te recipi à Patre æterno, & à Fi-
lio, & à Spiritu sancto, vt misericordia & potentia horum liberent à
peccato & à morte æterna, & doneris iusticia & vita æterna. Inuo-
bis igitur non vt Ethnici aberrantes à vero Deo, qui se patefecit, sed
hunc statues esse Deum conditorem rerum, qui se hoc verbo &
testimonijs ab initio mundi patefecit, tecum in Baptismo facta in-
cit, affirmat se esse Patrem Domini nostri Iesu Christi, & conuincit
Filium placatorem, & mittere Spiritum sanctum ad incoandum in te ius-
ticiam & vitam æternam. AGNOS CIS summam Euangelij ter-
dite comprehensam esse in verbis Baptismi, & ostendi, quis sit Deus,
Ego baptizo te in nomine, id est, in inuocatione, item in mandato.
Item in agnitionem & inuocationem Patris & Filij & Spiritus sancti.
Inuoco Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, super te, testificatur te
recipi, te exaudiri, &c. Hæc est sententia verborum baptismi.

CUM QV Æ verba illa proficeantur, Patrem esse Deum, esse
omnipotentem, esse inuocandum, & ad huius honoris societatem ad-
dantur Filius & Spiritus sanctus, necesse est parem potentiam esse
Cumq; par sit potentia, sunt ἰσοδύναμοι. Præterea constat, Patrem &
Filium Christum, personas distinctas esse. Quare & nomine Spiritus
sancti persona distincta significatur. Nam si Spiritus tantum signifi-
caret ipsum Patrem agitantem aut mouentem res, bis nominasset Pa-
trem, & esset otiosa ταυτολογία. In hanc sententiam & Basilium per-
denter & grauitur ratiocinatur ex hoc dicto Christi: Patrem & Fi-
lium & Spiritum sanctum ἰσοουσίως esse: Baptizari nos oportet, ut
accepimus, credere autem, sicut baptizamur, glorificare autem, ut

rellimus, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. **S**ED quia
 rationem sparte sunt in scriptis Prophetis & Apostolicis probatio-
 nes, quarum alie de Filio tantum loquantur, alie de Spiritu sancto,
 colligenda erunt primò testimonia de filio. Est autem præcipua pro-
 batio in primo capite Iohannis, quem quidem ferunt eo scripsisse
 Euangelium suum, quod Ebion & deinde Cerinthus sparferant Iudai-
 cam opinionem, & detraxerant Christo diuinam naturam, ac sinxe-
 rant eum tantum habere humanam naturam.

PRIMÒ QUAM autem ad Iohannem accedo, ponam duas ra-
 tiones sumtas ex scriptura, quæ meo iudicio vtiliter & docent & con-
 solantur pios. Primo, necesse est fateri Christum esse natura filium
 Dei. Quia Euangelium discernit filios adoptionis à filio Christo.
 Iohannes enim vocat Christum vnigenitum Filium, Iohan. 1. Vidimus
 gloriam eius tanquam vnigeniti à Patre. Porro cum haud dubie sit
 natura filius, necesse est in eo diuinam naturam esse substantialiter.
 Quicquid autem est extra personam Patris, in quo est diuina natura,
 id necesse est personam esse. Ita Paulus inquit de Christo: In quo
 habitæ plenitudo diuinitatis corporaliter, id est, qui Christus est per-
 sona diuina, quasi diceret, habitare in eo diuinitatem, non tantum
 in Davide, effectiue, separabiliter: sed ita, vt ipsa Christi *ὁπρόσα-
 ος* sit diuina. Nam Græci *ὁπρόσα* dicunt, vt nos vulgo personam.

SECONDÀ ratio. Vniuersa scriptura Prophetica & Apo-
 stolica magno consensu præcipit Christum adorari & inuocari, ac iu-
 bet in eum confidere: ergo tribuit ei potentiam infinitam, quod vbiq;
 asit, corda inspiciat, exaudiat, quod det iusticiam & vitam æternam:
 Necesse est igitur in Christo diuinam naturam esse.

EXTANT autem clara testimonia de inuocando Christo, &
 de fiducia in Christum. Matth. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis
 & onerati estis, & ego reficiam vos. Iohan. 3. Qui credit in Filium,
 habet vitam æternam. Iesa. 42. In die illa radix Iesse stabit in signum
 populorum, Genes ipsum deprecabuntur. Psalm. 45. Et concupiscet
 rex decorem tuum, quoniam ipse est Deus tuus, & adorabunt eum.
 Psalm. 72. Et timebunt eum donec erunt Sol & Luna. Item: Depre-
 cabuntur coram ipso semper. Act. 7. Domine Iesu suscipe Spiritum
 meum. 1. Thess. 3. Ipse Deus & Pater noster, & Dominus noster Iesus
 Christus, dirigat viam nostram ad vos. 2. Thess. 2. Ipse Dominus
 noster Iesus Christus, & Deus & Pater noster, qui dilexit nos, &
 dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratiam, confirme
 vos. Gen. 48. Deus Abraham, & Angelus qui eruit me de cunctis ma-
 lis, benedicat pueris illis. **I**N his & similibus testimonijs dicitur
 de inuocatione perpetua Christi, etiam cum non versatur cum ho-

minibus visibiliter. Quare hæc adoratio non potest intelligi, nisi
dæi cauillantur, de externa significatione honoris, quæ præsentis ve-
lut Regi tenenti ciuile imperium exhibetur: Sed concionatur hæc
sententiæ de Mesiã exaudiente, opitulante & seruante Ecclesiã
am ubiq; terrarum, & omnibus temporibus. Hæc propria sunt
omnipotentis. Vrile est igitur hanc doctrinam in Prophetis de-
uocatione Mesiã considerare. Et apparet Patres, Prophetas, ac
pios veteris Testamenti, diuinitatem Mesiã ipsa inuocatione
fessos esse, & nos dicta illa non solum erudiunt de natura Filij, sed
iam consolantur, & ad inuocationem exuscitant.

S E N T E N T I A
ergo sit in conspectu hæc ratio, cum de inuocatione Christi
præcipitur. Fatendum est in Christo esse naturam diuinam. Quia
inuocatio absentis, qui non conspicitur visibiliter, tribuit omni-
potentiam. Sentit enim illum videre motus cordium omnium homi-
num ubiq; terrarum. Hic & Ecclesiã exemplum meminerimus, quæ
sæpe repetit precationem, $\chi\rho\iota\varsigma \epsilon\lambda\epsilon\upsilon\sigma\omicron\mu$. Hæc precatio est professio
diuinitatis Christi.

N V N C ad Iohannem accedo, qui describitur
naturas in Christo, orditur à diuina: In principio erat
 $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$. Sic vocat Filium Dei, qui postea assumpsit humanam natu-
ram, vt ibi inquit: Et verbum caro factum est. Primum autem de illa
natura loquens, quæ fuit ante incarnationem, affirmat $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ esse
æternum: Quia inquit fuisse ante creationem, & ait. Omnia per il-
lum facta esse.

E T hunc $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ nominat Deum, inquitur, et
verbum erat Deus. Nam Græcus articulus testatur, $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ collocar-
dum esse loco subiecti, & Deū loco prædicati. Nec ambiguitas est hæc
in appellatione Dei. Narratio enim instituta est ad descriptionem de
essentia diuina. Ideo intelligatur nomen Dei non de officijs diuinis,
quæ gerunt homines, vt alibi dicitur, Ego dixi dij estis, sed de
me de æterna, omnipotente, intelligente, bona essentia, conditorem,
sicut & postea Iohannes affirmat: Omnia per hunc $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ esse con-
dita, dicit ergo, $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ esse æternum Deum & conditorem.

H O C testimonium firmum esse, bonæ mentes intelligunt, quæ
acquiescunt in voce Euangelij, & non accersunt cauillationes & cor-
ruptelas Euangelij. Sed astuti quidam & impij, vt Samosatrenus, & postea
Photinus, & recens Seruetus, scelerate eludere & corrumpere
ausi sunt dictum Iohannis, ac contenderunt $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ non significare
personam, sed sicut in homine cogitationem hominis aut sermonem
non dicimus esse personam, sed qualitatem aut motum transeuntem.
Ita voluerunt in Iohanne intelligi $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ non esse personam, sed cog-
itationem seu propositum patris, quod sic ipse Pater, sicut dicimus
mentes

mentem aut bonitatem Patris esse ipsum Patrem. Narrationem Iohannis accommodabant ad exemplum hominis architecti: ut in architecto est idea futuri operis, quæ non est persona, sed propositum & cogitatio in architecti mente, sic in conditore Deo dixerunt fuisse ideam & propositum, quod se patefacere voluerit per conditionem mundi, & per doctorem excellentem Christum, traditorem doctrinam salutis, & editurum testimonia de Deo. Hanc cogitationem seu propositum dixerunt fuisse ipsum Patrem, & de hac cogitatione avunc in Genesi scriptum esse: Dixit Deus, id est, decrevit, proposuit. Et in Iohanne: Omnia per ipsum facta sunt, id est, Omnia condita sunt per hanc architecti cogitationem, seu per sermonem habentem ut res fieret.

Quod vero Iohannes inquit: Verbum caro factum est, sic corruerunt, tandem iuxta id propositum natum esse ex virgine Christum, atque ita Iohannem exorsum esse inquit, ut moneret Evangelium non esse inuentum humanum, sed æternum Dei propositum fuisse, mittere hunc doctorem Christum, & per eum edere testimonia doctrinæ.

Hæc sycophantica corruptela, quia alludit ad humanum exemplum, propter concinnitatem impijs ingenij blanditur & sæpe magnas ruinas traxit, Ideo firma testimonia colligenda sunt, quæ ostendunt operere hic λόγος intelligi personam: Estque præcipua in narratione Iohannis controuersia, an λόγος hic significet personam, sicut Ecclesia Dei Catholica semper sensit & defendit. Nam & tunc cum Samosatenu tumultuaretur, conuenerunt senes Episcopi Antiochiam ex vicinis regionibus, qui discipulos Apostolorum audierant, & Samosatenum refutarunt, ac damnatum eiecerunt ex Ecclesia.

Ad eam cognitionem profectus Gregorius Neocesariensis Episcopus senex, cuius doctrinam Ecclesia eius temporis purissimam esse iudicauit, reliquit scriptam confessionem multo ante Nicenam Synodum. Hæc confessio extat lib. 7. Euseb. pag. 77.

Vnus Deus Pater verbi viuientis, sapientiæ subsistentis, & imaginis suæ integer integræ genitor, Pater Filij vnigeniti, vnus Dominus solus ex solo, imago Patris, verbum efficax, Filius sempiternus ex sempiterno, vnus Spiritus sanctus, ex Deo substantiam habens, qui per Filium apparuit, sanctificans, per quem Deus super omnia, & in omnibus cognoscitur.

Hanc confessionem non solum eo recitauit, quia illustre testimonium continet veteris & prioris Ecclesiæ, sed etiam quia diferte tradit discrimina personarum. Filium ait esse imaginem. Spiritum sanctum ait esse sanctificantem, per quem Deus cognoscitur, id est, incoantem nouam lucem in cordibus, ut 2. Corinth. 3. dicitur: Transformamur in eandem imaginem, tanquam à Domini spiritu.

Quod autem in narratione Iohannis λόγος significat per-
 sonam, primum ex illa ipsa narratione ostenditur, quia postea dicit
 Iohannes de Christo: In mundo erat, & mundus per ipsum factus est,
 Constat autem mundum non esse conditum per humanam naturam
 Christi: ergo necesse est in Christo nato ex virgine, & esse & manere
 alteram naturam, conditricem cum Patre. Sic & alibi simili
 dicta ostendunt in Christo duas esse naturas. Coloss. 1. Omnia per
 ipsum & in ipso condita sunt, & ipse est ante omnia, omnia condita
 per ipsum. Et Hebr. 1. Per Filium, quem posuit heredem omnium,
 per quem & secula fecit, qui est fulgor claritatis, & effigies subli-
 mitatis eius, ferens omnia verbo potentie suae. Hæc dicta manifeste
 stantur, esse & manere in Christo diuinam naturam conditricem cum
 Patre. Quare λόγος non significat propositum seu cogitationem
 extra Christum, nec significat vocem transeuntem; sed naturam
 permanentem in Christo, conditricem cum Patre. Est igitur λόγος perso-
 na. Sic & in Epistola Iohannis dicitur: Quod erat ab initio,
 quod audiuiimus, quod vidimus, quod manus nostræ contrectauimus,
 verbum vitæ, id annuntiamus. Hic quoque testatur, in ipso Christo
 nato ex virgine, esse & manere verbum illud, quod initio fuit. Item
 ostendunt infra plura testimonia, quæ de diuina natura in Christo
 loquuntur: vt, Priusquam Abraham natus est, ego sum. Et
 mentes quæ sciunt, de Deo, sicut se patefecit, sentiendum esse, cum
 videant hæc testimonia Euangelij perspicua esse, agnoscunt hæc
 sententiam constantissime amplectendam esse, quod in Christo sit
 natura diuina, & quod λόγος in hac narratione personam signifi-
 cet, & intuentes in hæc testimonia, Filium Dei inuocant. Nunc
 & veterum scriptorum dicta quæramus, qui fuerunt ante Nicenam
 Synodum, de quibus Seruetus perfidiose fucum facit lectoribus, citat
 mutilata dicta ex Irenæo & Tertulliano, quasi velint λόγος non esse
 personam seu ὑπόστασιν, antequam Christus nascitur ex virgine, sed
 manifestam iniuriam viri; facit. Nam Tertullianus aduersus Pra-
 xeam expresse mouet hanc quæstionem, an λόγος sit natura subsi-
 stens, seu (vt nunc dicimus) persona, & respondet, affirmans esse
 personam seu ὑπόστασιν, & hanc sententiam longa oratione exponit,
 in qua hæc sunt verba: Quæcunq; ergo substantia sermonis illius,
 illam dico personam, & illi nomen filij vendico, & eius filium agnos-
 sco, & secundum a patre defendo. Irenæus etiam aperte
 affirmat, λόγος fuisse personam, antequam assumpsit humanam na-
 turam. Sic enim inquit cap. 2. lib. 3. Ostenso manifeste quod
 principio λόγος existens apud Deum, per quem omnia facta sunt,

et semper aderat humano generi, hunc nouissimis temporibus
secundum præfinitum tempus à Patre, vnitum suo plasmati, passibili-
um hominem factum misit. AFFIRMAT & Origenes

ὁ λόγος personam esse: Nemo putet, inquit, nos
ἁρεσάτων quiddam dicere, cum Dei sapientiam nominamus. Et
postea: Si ergo semel recte receptum est, vnigenitum filium Dei sa-
pientiam eius esse substantialiter subsistentem. Idem postea affir-
mat, cum disputat de incarnatione: Sed illustriora sunt testimonia
& firmita Gregorij Neocæsariensis, & Irenæi, quæ supra citauimus.

REDEO autem ad Iohannem, qui cum inquit: Verbum caro
factum est, primum testatur Patrem & Verbum non esse eandem per-
sonam: Pater enim non induit humanam naturam. Nam discernit
se à Filio, dicens: Hic est Filius meus dilectus. Deinde cum dicitur,
Verbum sit caro, personam intelligi necesse est. Nam ut supra
ostendimus, in Christo nato ex virgine, manet natura diuina conditrix.

Est igitur λόγος persona. Item, si λόγος tantum esset cogitatio,
quæ est ipse Pater, hæc cogitatio non fieret caro. Nam Pater non fit
caro, nec de voce transeunte dici potest quod fiat caro, præterit enim
& euanescit. At λόγος manet in Christo nato ex virgine.

SVNT igitur in Christo, nato ex virgine Maria, duæ naturæ,
λόγος, & humana natura, sic vnitæ, ut Christus sit vna persona. Est
enim vsa Ecclesia hoc vocabulo Vniendi, cuius sermonem nos quoque
sequimur. Quod enim veteres interdum vsi sunt vocabulo Permiscen-
di, id prudenter intelligendum est, ne confusio naturarum cogitetur.
Origenes, etsi similitudinem huius coniunctionis propriam afferri
posse negat, tamen comparat eam ferro ignoto. Sicut ignis penetrat
ferrum, & vndiq; ei miscetur: Sic λόγος assumens humanam na-
turam, lucet in ea tota: & natura humana, velut accensa lumine,
λόγος vnita est.

SATI s̄clare refutauimus, Samosatani, Photi-
ni & Serueti furorem, cum constituimus oportere λόγος personam
intelligi. Deinde facilis est Arrij refutatio, qui concedit λόγος signi-
ficare personam apud Iohannem, at postea pugnat, hanc personam
non esse natura Deum: Sed Iohannes firmissime refutat Arrium, cum
affirmat expresse λόγος esse Deum, & ne in vocabulo Dei sit ambi-
guitas, attribuit λόγος, quod per eam personam omnia condita sint.
Ergo cum sit persona conditrix, & omnipotens, vere Deus est natura,
non tantum nuncupatione.

ADIVVATVÆ autem vtraque re-
futatio, Samosatani & Arrij, sequentibus testimonijs, quæ ostendunt
in Christo nato ex virgine, duas esse & manere naturas, diuinam
conditricem rerum, & humanam.

IOHAN. 20. Thomas vocat Christum aperte Deum, inquit, Dominus meus, & Deus meus, quod vsitata hebraica phrasid dicitur est, quia iungitur nomen Dei proprium, discernens inuocationem veram ab Ethnica, vt Psal. 19. Nos autem in nomine Domini Dei nostri inuocabimus. Mira igitur & noua lux fuit in Thoma, tribuente Christo veri Dei nomen, & agnoscente in eo non tantum humanam operam esse, sed etiam diuinam. Rom. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus, benedictus in secula. Et quis cauilletur nomen Dei hic metaphoricè vsurpari, addantur rationia, quæ tribuunt Christo ea quæ sunt propria naturæ diuinæ, scilicet, creare, vitam reddere mortuis, sanctificare, exaudire, vitam æternam, & similia. Iohan. 5. Pater meus vsq; modo operatur, & ego operor. Quæ ille facit, & Filius similiter facit. Item: Si quis ter exuscitat mortuos, & viuificat, sic & Filius, quos vult, viuificat. In hac concione clare affirmat Christus, se vna cum Patre creare, sustentare, creaturam, seruare Ecclesiam, reddere vitam mortuis, quæ sine vlla dubitatione sunt omnipotentis naturæ propria. Iohan. 14. Ego vitam æternam do eis, & nemo rapiet eas ex manu mea. Iohan. 14. Quicquid petieritis in nomine meo, hoc faciam. Hic aperte testatur se & exaudiri, & facere ea quæ petimus, quorum virtus propria est diuinæ & immensæ naturæ. Iohan. 15. Sine me nihil potestis facere. Hæc sententia testatur, Christum adesse, protegere, nutrire, gubernare inuocantes, quæ sunt Dei propria. Matth. 18. Vbiusq; sunt duo aut tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Adesse vbiq; exaudire, & optulari vbiq; propria sunt diuinæ naturæ. Iohan. 20. Christus dat Spiritum sanctum, quod etiam solus diuinæ naturæ proprium est. Iohan. 10. Ego pono animam meam, & rursum sumam eam. Iohan. 6. Ego suscitabo eum in nouissimo die. Item: Si videritis Filium hominis ascendentem, vbi erat prius. Iohan. 8. Priusquam Abraham natus est, ego sum. Hic testatur fuisse antequam assumeret humanam naturam. Iohan. 17. Gloria me Pater apud te ea gloria, quam habui apud te antequam esset mundus. Coloss. 1. Omnia per ipsum, & in ipso condita sunt, & omnia per eum consistunt. Est ergo in Christo natura diuina, conditio rerum. Ideo postea in cap. 2. dicitur: In ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, quasi dicat, in alijs habitat Deus Spiritu suo, nouam lucem, & novos motus accendens, sed in Christo habitatio non solum spiritu, sed etiam vt personali vnione humana natura diuinæ vnita sit. Nam vt nos dicimus nunc vsitate personas, ita veteres Græci dixerunt *σώματα*. Ad Heb. 1. Quis posuit hæredem omnium, per quem & secula fecit, qui est fulgor gloriæ, & effigies substantiæ eius, sustentans omnia, &c. Acto. 7. Domine Iesu suscipe spiritum meum.

memum. Hæc petitio tribuit Christo quod morientium animas
sollicitat, & rursus coniungat animas & corpora. 1. Theff. 3. Ipse De-
us Pater noster, & Dominus noster Iesus Christus dirigat vitam
nostram. 2. Theff. 2. Ipse Dominus noster Iesus Christus, & Deus, &
Pater noster confirmet vos.

EX VETERI TESTAMENTO.

IEREM. 31. Et hoc est nomen quo vocabunt eum, Dominus
iustificator noster. Hic tribuit Christo nomen Dei proprium, & affir-
mat esse iustificatorem, ergo tribuit ei gloriam, quæ soli Deo compe-
tit. Item: iustificare, tollere peccatum, & iram Dei, & reddere iusti-
tiam & vitam æternam, nemo potest nisi Deus. Et si autem Iudæi hoc
testimonium veteratorie eludunt, tamen facilis est eorum refutatio.
Clare dicit Propheeta, ipsum Messiam vocandum, id est, inuocandum
esse hæc fide, quod ipse sit Deus, iustificator noster. Appellatio ad
hanc ipsam personam Messie pertinet. Iesai. 7. Vocabitur nomen
eius Emanuel, id est, nobiscum Deus, sed firmitus est quod sequitur
cap. 9. Vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis,
pater vitæ perpetuæ. Hic quoque Iudæi cauillantur vocabulum EL, sed
terrenus est hæc voce significari Deum, & præstigias eorum refutat ipse
verus qui sequitur: Pater vitæ perpetuæ. Cum Christus sit autor &
donatur vitæ perpetuæ post hanc vitam, sicut inquit: Ego vitam æter-
nam do eis, necesse est, eum natura Deum esse. Mich. 5. Egressus eius
ab initio ante dies mundi. Hoc testimonium quamquam breue est, ta-
men affirmat Messiam fuisse ante conditionem mundi. Est igitur
æternus, ac Deus. Ideoque patres eum ab initio norunt, & sciverunt
eum adesse Ecclesie, sicut ostendit dictum Iacob supra citatum, Et
Daniel eum eo colloquitur, & perterrefactus confirmatur, & noua
hoc & vita ab eo perfunditur. Et 1. Cor. 10. dicitur affuisse populo
in deserto: Bibebant ex spirituali comitante eos petra, petra autem
erat Christus. Psal. 45. Et concupiscet rex decorem tuum, quoniam
ipse est Deus tuus. Hic proprium Dei nomen tribuit regi Messie.
Ely; dulcis promissio. Est Ecclesia in hac vita deformatur ingenti-
bus arumiv, & adhuc est imbecillis: tamen rex Messias eam amat,
& remosam esse pronuntiat. Hac promissione pax mentes luctantes
cum imbecillitate sua se sustentent. PSAL. 72. dicit Messiam
semper æternum esse, & semper adorandum. Fuit nomen eius semper, an-
te Solem manebit nomen eius, & benedicentur in eo omnes gentes.
Item: Timebunt eum donec erit Sol & Luna. Adoratio tribuit diui-
nitatem. Certum est enim dici de perpetua adoratione, qua inuoca-
tur Messias etiam non conspectus oculis, nec dicitur tantum de
Y 5 gestu,